

אם כל כך טוב אז למה כל כך רע? « עזרא דלומי על המצב

עשור השקרים

בכנס היסוד של 'אדם', התנועה שהקים עמיר פרץ, כיבדה המנחה את שמעון פרס בתואר: "האיש שיחד עם יצחק רבין המנוח זכה בפרס נובל לשלום". סליחה??! ומה עם ערפאת? הרי הוא היה צלע במשולש הזכיייה. פרס נובל הוענק לא על השגת ה"כאילו" שלום בין רבין לפרס. הראיס עמד יחד עם שניהם על הבמה באוסלו. הוא הוענק לשלושתם... אז למה להתעלם ממנו? למה להחביא אותו?

כשמדברים אצלנו על ההשחתה שגורם הכיבוש, מתכוונים בעיקר למחסומי צה"ל, לקיצוני המתנחלים המתעמרים באוכלוסיה הפלסטינית, ליחס המשפיל אותו מקבלים לרוב הפועלים הפלסטינים בישראל, להתנהלות המפוקפקת של גורמים ישראלים מול המונופולים שבבעלות הרשות הפלסטינית. ההשחתה עוסקת על פי רוב ביחסים שבינינו לביניהם, באינטראקציה השלילית שבין כובש לנכבש. ככזאת היא שייכת בעיקר להיבטים הצבאיים והכלכליים של היחסים בינינו לבין הפלסטינים. אלא שלהשחתה יש היבטים נוספים, פנים ישראלים. אלה שייכים בעיקר לתחום השפה והתודעה וכפועל יוצא מכך משפיעים גם על החשיבה והמדיניות. רק שהקשר פחות נראה לעין.

במהלך 1994, ערב פגישה בין פרס לערפאת בטאבה, פורסם ואף הוקלט והופץ נאום הסתה של ערפאת הקורא לג'יהאד. כשיצאו בתום הפגישה אל העיתונאים נשאל ערפאת על מה שמופיע בקלטות. מיהר פרס לומר: "אדוני היו"ר מהן הקלטות המזויפות הללו שכולם מדברים עליהן?". "לא, אלה לא קלטות מזויפות", השיב ערפאת בכנות, "הן אמיתיות רק שדיברתי על הג'יהאד מבחינת ההיבטים החיוביים שלו..." הדחקה זו של האמת יצרה שורה של מושגים אורוליאניים: קורבנות הטרור כונו "קורבנות השלום", ההסתה כונתה "אילוצים פלסטיניים פנימיים", וכל אימת שחללי אל-אקצא השייכים לפת"ח שהוא הזרם המרכזי באש"ף לקחו אחריות על פיגוע, מיד נשמעה התגובה "הם עדיפים על פני החמאס".

מין דירוג ישראלי מיוחד של איבת הטרור. יש טרור טוב וטרור רע. וכך, כמו הדיווחים המצריים בשעתם שהפכו כל תבוסה לניצחון, אנחנו הפכנו כל פיגוע ל"תהליך שלום". הגרועה מכל הייתה הכאילו אקסיומה שהצליח "מחנה השלום" לקבע בתודעתו רוב השמאל הישראלי ולפיה כל עוד אין שלום, לא ניתן לטפל במצבן של השכבות החלשות. גם העובדה שהשכבות החזקות עשו קופה שמנה במהלך השנים הללו, לא היה בכוחה לקעקע שקר זה. הטרור, מסתבר, הפך למפלטם של נבלים "מהשמאל" שחיו בימין. הוא היה העילה להתעלמות מעוולות חברתיות. ניתן לחשוש שאם לא היה טרור הייתה בוודאי נמצאת סיבה אחרת. ההעלמה הכאילו אקראית של ערפאת ממצבת זוכי פרס נובל לשלום, היא סגירה של מעגל ההדחקה והעמדת הפנים שכה השתלטו על חיינו בעשור אוסלו. ערפאת הטרוריסט קיבל פרס נובל יחד עם רבין ופרס? מה פתאום?! אפשר לקדם צדק חברתי בעת מצוקה ביטחונית? מה פתאום?!

כלכלת שוק לייט

מהו שיא הצלחתו של מותג? כשכל המוצרים מהקטגוריה שלו נקראים על שמו. זה קרה עם המותג 'פריג'ידר' שהשתלט על כל המקררים. זה קרה בשעתו עם 'פלאפון' שזוהה עם כל טלפון נייד וזה נמשך עד ימינו עם ה'קוקה קולה' - הסיומת 'קולה' כפתה עצמה על כל משקה חום מוגן.

נוכרתי בכל אלה כשמעתי את עמיר פרץ קורא באותו כנס "איננו נגד כלכלת שוק, אבל..." האבל הוא כמונן כלכלה פחות דורסנית החותרת ליתר צדק בחלוקת ההכנסות. אם יו"ר ההסתדרות אומר ש"איננו נגד כלכלת שוק", אזי קיימות שתי אפשרויות: שהוא באמת איננו מתנגד, ואז זה רע; שהוא מתנגד, אך איננו יכול לומר זאת כיוון שהמותג כלכלה מזוהה עם שוק. אין כלכלה אחרת, בדיוק כמו שאין משקה חום שאיננו "קולה". ואז זה רע מאוד. זה רע משום שכלכלת שוק

מעצם טבעה היא דורסנית. הניסיון לשייף את זייזה איננו משנה את מהותה. סיפור "הדרך השלישית" מעיד על כך.

אז נכון שכלכלת שוק "לייט" עדיפה על כלכלת שוק נוקשה, אבל הרי לא בזה העניין. העניין החשוב עתה הוא להתיר את הקשר המנצח של הביבים שהצליחו לכרוך כלכלת רווחה עם טוטליטריום ובולושיזם והפרטה עם טובת הציבור. זהו המט שנתן המותג 'שוק' למותג 'רווחה'.

שלב ראשון בהתרת הקשר הוא באומץ המנהיגותי לומר "אנחנו בעד כלכלת רווחה", או אולי "כלכלת ח"ץ" (חברה צודקת). "אילוצים פנימיים", אילוצי רייטינג, או חשש כיצד יגיבו "השווקים", הם תירוץ קלוש.

הכיוון צריך להיות כלכלת רווחה שעושה פשרות עם השוק ולא כלכלת שוק עם קצת יותר פירוורים של רווחה.

איפה לואי ה-2?

אחד מרגעי הקסם הטלוויזיוניים שנחרתו בזיכרוני התרחש מתישהו בשנות השמונים, בימי הערוץ הראשון. היה זה מיד לאחר פרסום גובה הפנסיה של ארנסט יפת, המנכ"ל המיתולוגי של בנק לאומי. כאז כן עתה תנאי הפרישה פורסמו בד בבד עם קיצוצים בשכר וגל של פיטורי עובדים.

ב"מבט לחדשות" צולמו אז את עובדי בנק לאומי בראשות לואי רוט מתפרצים לחדרו של יפת הנדהם, מאיימים להפוך את שולחנו. "אתה מקצץ לנו שכר ולוקח פנסיה כזאת??!" קראו לעברו. יפת, סיגר נעוץ בפיו, ניסה תחילה לסלקם, באקט שהזכיר את הצעקה "תרדו מהדשא" של טדי קולק לפנתרים. בסופו של דבר הסתלק יפת בעצמו מהחדר וסיים את חייו בחו"ל.

היום הוא בוודאי מתהפך בקברו מקנאה למראה האופציות, השכר והמצנחים שמקבלים הבנקאים ומתהפך שוב למראה הקלות שבה הם מצליחים לפטר עובדים בעשרות ומאות.

לואי רוט עדיין בשטח, אבל איפה האנרגיה?